DZIEKANAT
Wydziału Historycznego UJ
wpłynęło 9.12.2021

Kraków, 23. 11. 2021r.

Streszczenie pracy doktorskiej

Autor: Marcin Maciuk

Tytuł: *Życie i działalność uczonego Władysława Kotwicza (1872-1944)*

Promotor rozprawy doktorskiej: prof. dr hab. Andrzej Nowak

Przedstawiona praca została poświęcona Władysławowi Kotwiczowi – jednemu z najwybitniejszych polskich orientalistów końca XIX w. i pierwszej połowy XX w., mongoliście, prekursorowi ałtaistyki, niezwykle wszechstronnemu uczonemu i niezłomnemu organizatorowi życia naukowego w odrodzonej ojczyźnie. Celem rozprawy jest przedstawienie biografii uczonego na tle wydarzeń dziejowych oraz zweryfikowanie dotychczasowych ustaleń na temat jego życia i działalności w oparciu o analizę zupełnie nieznanych źródeł, a także obecnych w świadomości badaczy, ale niezbadanych dotychczas materiałów rękopiśmiennych i drukowanych zarówno krajowych, jak i zagranicznych.

Kwerendą objęto materiały rozproszone w archiwach i bibliotekach w Polsce, Rosji, na Litwie i Ukrainie. Szeroka baza materiałów archiwalnych pozwoliła poznać życie Kotwicza oraz ukazać uczonego o szerokich horyzontach, wykraczającego poza swoją epokę, badacza niezwykle skrupulatnego i pracowitego, który jedyny sens widział w naukowej pracy i który do końca swych dni jej się poświęcał.

Praca ma układ chronologiczno-problemowy i składa się z sześciu rozdziałów, w których starano się przedstawić kolejne etapy życia uczonego. Okres, jaki praca obejmuje, to głównie lata życia Kotwicza, tj. 1872-1944, aczkolwiek zaznaczyć należy, iż w celu pokazania pewnych kontekstów, praca wybiega poza ów zakres chronologiczny.

W rozdziale pierwszym pochylono się nad tematem zupełnie do tej pory pomijanym, a mianowicie genealogią i rodziną Kotwicza. Dzięki wykorzystaniu nieznanych dotąd źródeł udało się ustalić wiele interesujących faktów dotyczących pochodzenia uczonego oraz środowiska rodzinnego, w którym Kotwicz się wychowywał, dorastał, formował swoje poglądy i żył. Po raz pierwszy w oparciu o bogatą i prawie w pełni zachowaną korespondencję opisano relację, jaka łączyła Kotwicza z jedyną córką Marią.

W kolejnym rozdziale omówiono okres gimnazjalny, a także studiów na Uniwersytecie w Petersburgu. Udało się zweryfikować błędnie postawioną tezę o wpływie, jaki na wybór kierunku kształcenia przez młodego Kotwicza miał wywrzeć Józef Kowalewski. Ponadto w tej

części pracy ukazano zapoczątkowane w trakcie studiów zamiłowanie Kotwicza do języka kałmuckiego, wkład uczonego w odkrycie kolejnych pieśni kałmuckiego eposu „Dżangariada" i jego działalność edukacyjną wśród Kałmuków realizowaną również po powrocie do Polski.

W trzeciej części pracy opisano okres rosyjski. Opierając się na nieznanych materiałach archiwalnych, przedstawiono karierę urzędniczą Kotwicza w Ministerstwie Finansów i naukową na Uniwersytecie Petersburskim, a także w Rosyjskim Komitecie do Badań Azji Wschodniej i Środkowej i innych towarzystwach. Opisano również przebieg jednej z najważniejszych ekspedycji badawczych w życiu Kotwicza, a mianowicie podróży do Mongolii w 1912 r.

Rozdział czwarty ukazuje okres I wojny światowej, podnosząc kwestię nawiązania przez Kotwicza w tym czasie kontaktów ze środowiskiem polskich orientalistów i współtworzenia Rocznika Orientalistycznego. Ponadto podjęto temat bardzo skomplikowany, dotąd pomijany, a mianowicie kwestię powrotu do Polski. Starano się wyjaśnić, dlaczego ów proces repatriacji przedłużał się, jaką postawę reprezentował Kotwicz wobec odradzającego się państwa polskiego oraz dlaczego ostatecznie wybrał Lwów jako miejsce swej dalszej pracy naukowej i dydaktycznej. Niezwykle cennym elementem owej części pracy stało się omówienie nieznanego dotąd memoriału Kotwicza i Aleksandra Frejmana dotyczącego organizacji orientalistyki w odrodzonej Rzeczpospolitej.

W rozdziale piątym, najbardziej rozbudowanym, omówiono działalność Kotwicza w II RP. Przedstawiono pracę profesora na Uniwersytecie Lwowskim. Szczegółowa analiza obszernej korespondencji Kotwicza z Tadeuszem Kowalskim pozwoliła na ukazanie wpływu uczonego na rozwój i funkcjonowanie Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego. Poza tym opisano zupełnie pomijany wątek członkostwa w Polskiej Akademii Umiejętności oraz we Lwowskim Towarzystwie Naukowym. Poruszono nieznaną tematykę problemów zdrowotnych Kotwicza, a także jego walki o emeryturę. Wreszcie, w świetle zachowanych źródeł opisano ostatnie lata życia Kotwicza w czasie II wojny światowej.

Rozdział szósty stanowi dopełnienie całości pracy. Zawarty w nim przegląd i omówienie twórczości naukowej, oparty w dużej mierze na dotychczasowej literaturze specjalistycznej, ma na celu pokazanie różnorodności i wszechstronności zainteresowań Kotwicza, a także jego wkładu w rozwój nauki nie tylko polskiej, ale i światowej.

Marcin Maciuk

DZIEKANAT
Wydziału Historycznego UJ
wpłynęło 23.11.2021

Cracow, 23. 11. 2021

Summary of doctoral dissertation

Author: Marcin Maciuk

Title: The life and scientific activity of Władysław Kotwicz (1872-1944)

The supervisor of the doctoral dissertation: prof. dr hab. Andrzej Nowak

The presented work is dedicated to Władysław Kotwicz, one of the greatest Polish orientalists of the end of 19th century and the first half of 20th century, an expert on Mongolian language and culture, precursor of Altaic studies, extremely versatile scientist, a steadfast organizer of scientific life in reborn fatherland. The purpose of this work is to present the biography of the scientist on the background of historical events as well as verifying existing findings concerning his life and work on the basis of the analysis of completely unknown sources, and also, both national and foreign, manuscripts and printed documents that the researchers were aware of but which weren't analyzed so far.

The query was applied to materials scattered throughout archives and libraries in Poland, Russia, Lithuania and Ukraine. The broad base of archival materials allowed us to learn more about the life of Kotwicz and show him as a broad-minded scientist exceeding his epoch, extremely meticulous and hard-working researcher who saw the only meaning in his scientific work and who devoted himself to that till the end of his life.

The work has chronological-problematic layout and consists of 6 chapters in which successive stages of the scholar's life are presented. The work covers mainly Kotwicz's life which means years from 1872 till 1944. However, it should be pointed out that to show some contexts the work exceeds this chronological range.

The first chapter relates to the subject neglected so far, namely genealogy and family of Kotwicz. Thanks to previously unknown sources it was possible to determine numerous interesting facts concerning the scholar's background and family environment where Kotwicz was growing up , was educated and where he formed his views and lived. For the first time on the basis of extensive and almost fully preserved correspondence the relation of Kotwicz and his only daughter Maria was described.

The next chapter relates to the secondary school period as well as to his studies at University in Petersburg. It was possible to verify the wrong thesis about the impact of Józef

Kowalewski on the young Kotwicz's choice of studies. What's more, this part of the work shows Kotwicz's fondness for Kalmyk language which started during his studies, the scholar's contributions to discovering further songs of Kalmyk epic 'The Jangar Epic' and his educational work among Kalmyks carried out also after returning to Poland.

In the 3rd chapter the Russian period is described. On the basis of unknown archival materials Kotwicz's clerical career in the ministry and scientific at the Petersburg University are presented as well as his career in the Russian Comitee on Eastern and Middle Asia Research and other societies. There's also a description of one of the most important research expedition in the lifetime of Kotwicz- his journey to Mongolia in 1912.

The 4th chapter portrays the period of The First World War raising the issue of Kotwicz establishing contacts with community of Polish orientalists and his contribution to the Oriental Yearbook. Additionally, the extremely complicated matter, disregarded until then, of going back to Poland was taken up. There were attempts to explain why the process of repatriation was extended, what was Kotwicz's attitude towards the rising Polish state and why he ultimately chose Lviv as the place of his further scientific and didactic work. An extremely valuable element of this stage of his work was the study of, unknown till then, memorial of Kotwicz and Aleksander Frejman, concerning the organization of Oriental studies in reborn Poland.

In the 5th, the most extended chapter, Kotwicz's activity during Polish Republic II is discussed and the professor's work at the Lviv University is presented. The detailed analysis of the correspondence of Kotwicz and Tadeusz Kowalski made it possible to show the impact of the scholar upon the development and functioning of The Polish Oriental Society. Besides, till then overlooked topic of his membership of the Academy of Arts and Sciences and the Lviv Scientific Society was presented. Also an unknown subject of Kotwicz's health problems as well as his fight for his pension were brought up. Finally, in the light of extant sources, the last years of Kotwicz's life during the World War II are described.

The 6th chapter is the completion of the whole work. Included overview and discussion of scientific output, based mainly on existing specialized literature, aims at showing the diversity and versatility of Kotwicz's interests and his impact on the development of both Polish and foreign science .

Marcin Majcher